

I østen stiger solen op

Lærervejledning

I alle forløb i fortælle.dk er der mulighed for især at arbejde med

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Mange fortællinger kan stå alene og give eleverne en æstetisk oplevelse. En efterfølgende klassesamtale kan runde oplevelsen og forståelsen af.

I alle forløbene med opgaver skal eleverne have en forforståelse for den tekst, de skal høre, de skal arbejde med teksten, og de skal reflektere over, hvad de har lært.

Forforståelse gives ud fra en fællessamtale om billedark/introark. Eleverne kan selv finde flere oplysninger.

Forløbene kan anvendes i uddrag eller i deres helhed, fx

- 2-4 lektioner (Indskoling)
- 2-6 lektioner (Mellemtrin)
- 2-8 lektioner (Udskoling)

På alle klassetrin skal eleverne arbejde med de 4 kompetenceområder og de tilhørende kompetencemål

- Læsning
- Fremstilling
- Fortolkning
- Kommunikation

Færdigheds- og vidensområderne giver retning på arbejdet (obligatorisk), og færdigheds- og vidensmålene giver inspiration til arbejdet (vejledende).

Ofte består et undervisningsforløb af stof fra flere forskellige områder.

Da fortælle.dk bygger på mundtlige fortællinger, vil det være naturligt at lægge fokus på netop dette område.

Hvad er det, den mundtlige fortælling kan?

Hvad kan eleverne lære af at arbejde med?

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Eleverne vil opleve fortællere, der med deres mundtlige fremstillinger, brug af kropssprog og stemme lægger deres forståelse og fortolkning ind i fortællingerne.

Det kan eleverne lade sig inspirere af, når de skal læse op, fortælle og fortolke.

I østen stiger solen op

Mellemtrin (5.-6. klasse)

Målet med at arbejde med *I østen stiger solen op* er at høre en kendt sang/salme, prøve at synge den og via fælles fortolkning at give eleverne en forståelse af sangen/salmen og dens betydning for noget af det første, der er skrevet direkte til børn.

I forhold til Fælles Mål vil det især være nedenstående, der kommer i spil.

Fortolkning (Oplevelse og indlevelse, Undersøgelse, Fortolkning, Vurdering, Perspektivering)

Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation (Dialog, Sproglig bevidsthed)

Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer.

MÅL

Du kender en morgensang af B.S. Ingemann.

Du kan synge med på sangen/salmen.

Du ved, hvad et asyl er.

Du ved, hvilke sange der indgår i *Morgensange for børn*.

Du kan forklare, hvad sangen/salmen betyder.

Tidsforbrug: 2-6 lektioner

Aktivitet

Til læreren	Elevaktivitet
<p>Eleverne får en kort baggrundsviden om Ingemann (1789-1862) og Weise (1774-1842). Samtale om Paradisets have med Livets træ og kundskabens træ (træet til kundskab om godt og ondt). Samtale om, at religiøsitet ofte indgik i tekster og billeder for børn. Børnebladet <i>Børnevennen</i> udkom første gang i 1867.</p>	<p>Introark Samtale om introarket. Beskriv billederne. Lyt til sangen 1. gang.</p>
<p>Samtale om, hvordan Gudrun Holck synger sangen. Lad eleverne høre sangen flere gange og syng med. *</p>	<p>Hvordan synes I, at Gudrun synger sangen? Lyt til sangen flere gange. Prøv at syng med.</p>
<p>OPBYGNING: Lad eleverne finde enderimene.</p> <p>TOLKNING: Sangen/salmen gennemgås vers for vers.</p> <p>1. strofe Solen sammenlignes med guld.</p> <p>2.-3. strofe Samtale om Paradisets have eller Edens have.</p> <ul style="list-style-type: none">Fra Det Gamle Testamente. <p>Læg mærke til, at der ikke fortælles om syndefaldet. <i>hvor træet stod med evig frugt</i> = livets træ Tal om forskellen mellem livets træ og kundskabens træ.</p> <p>4.-5.-6. strofe Samtale om stjernen over Betlehem, Jesus der bliver født og de tre vise mænd, der kommer på besøg.</p> <ul style="list-style-type: none">Fra Det Nye Testamente. <p>7. strofe Der rundes af med <i>tak og lov og pris</i>. ** Se også Henrik Wivels tolkning på næste side og noter</p>	<p>I Østen stiger solen op Fortolkning af teksten</p>
<p>Afsluttende refleksion.</p>	<p>Refleksion Udfyld refleksionsarket.</p>

I østen stiger solen op

* Måske er det lettere at synge sammen med Folkekirkens Ungdomskor

I østen stiger solen op indsunget af kor i Folkekirkens Ungdomskor

<https://www.folkekirken.dk/om-troen/salmer/i-oesten-stiger-solen-op>

** 2 citater fra linket forinden:

I østen stiger solen op er onsdagssangen, og den skildrer solopgangen som "et glimt fra paradiset's kyst". Det skal minde os om Edens have, hvorfra solen kommer og bringer "lys og liv og lyst" til jorden.

Henrik Wivel skriver i sin bog om Ingemanns morgen- og aftensange, at solen i de tre første strofer er lig med Gud og dermed Paradis for i den tre næste at blive til Betlehems ledestjerne som vidnesbyrd om Jesu fødsel. I sidste strofe bliver solen identisk med Jesus, hvis fødsel lyser mørket op i julenatten. "Du soles sol" – Kristus som verdens lys. Således bevæger teksten sig fra Det Gamle Testaments skabelsesberetning til Det Nye Testamente. Med Jesu fødsel begynder en ny kosmisk orden, hvor alle stjerner nejer sig for solen. Lyset og solen er således identisk med Jesus styrke og frelse.

<https://www.hojskolesangbogen.dk/om-sangbogen/historier-om-sangene/h-i/i-oesten-stiger-solen-op/>

Noter

vers linjer

- 2 1. favre – dejlige / 3. lyst – glæde.
- 3 2. *Edens morgenrød* – skabelsens morgen, hvor Gud plantede sin have, jf. 1 Mos 2,8f. / 3. *træet ... med evig frugt* – livstræet, 1 Mos 2,9; 3,22 / 4. *livets væld* – livskilden i Paradiset, 1 Mos 2,10.
- 4 1. *lysets hjem* – Himmerig, hvorfra Gud skabte selve lyset / 3-4. *stjernen over Betlehem* / *som østens vise fandt* – Matt 2,1-12.
- 5 5. *livets abild* – i nordeuropæisk kirkekunst afbildes både kundskabs- og livstræet som æbletræer. Den hebraiske teksts udtryk svarer nærmest til: abrikos.
- 6 1. jf. 1 Mos 37,9. Job 38,6.

Kilde:

Jørgen Kjærgaard, Salmehåndbog bd. II, Det Kgl. Vajsenhus' Forlag 2003

<https://www.dendanskesalmebogonline.dk/noter/749>

På hjemmesiden kan eleverne også læse om B.S. Ingemann.

I østen stiger solen op

I østen stiger solen op

Introark

Paradisets have før syndefaldet, malet 1690-1695 af Franz Rösel von Rosenhof

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Franz_R%C3%B6sel_von_Rosenhof_-_Paradise_before_the_Fall_of_Man_-_KMS1898_-_Statens_Museum_for_Kunst.jpg

I 1837 skrev B.S. Ingemann *Morgensange for børn*. Musikken blev skrevet af C.E.F. Weyse.

Der var en morgensang til hver dag i ugen. *I østen stiger solen op* var onsdagssangen.

Sangene blev sunget i den tids vuggestuer og børnehaver, som dengang blev kaldt asyler. Til forskel fra i dag var asyler lavet for fattige forældres børn.

SØNDAG	Nu ringer alle klokker mod sky
MANDAG	Lysets engel går med glans
TIRSDAG	Nu vågne alle Guds fugle små
ONSDAG	I østen stiger solen op
TORSDAG	Gud ske tak og lov
FREDAG	Morgenstund har guld i mund
LØRDAG	Nu titte til hinanden de favre blomster små

Jesu Fødsel.
Fra Børnevennen 1907

•Lader de smaa Børn komme til mig og
formener dem ikke; thi Guds Rige hører saa-
danne til •

Fra Børnevennen 1907

I østen stiger solen op

I østen stiger solen op

Fortolk sangen/salmen og find enderimene.

I østen stiger solen op

1. I østen stiger solen op:

Den spreder guld på sky,
går over hav og bjergetop,
går over land og by.

2. Den kommer fra den favre kyst,
hvor Paradiset lå;
den bringer lys og liv og lyst
til store og til små.

3. Den hilser os endnu så smukt
fra Edens morgenrød,
hvor træet stod med evig frugt,
hvor livets væld udflød.

4. Den hilser os fra lysets hjem,
hvor størst Guds lys oprandt
med stjernen over Betlehem,
som østens vise fandt.

5. Og med Guds sol udgår fra øst
en himmelsk glans på jord,
et glimt fra Paradisets kyst,
hvor livets abild gror.

6. Og alle stjerner neje sig,
hvor østens sol går frem:
den synes dem hin stjerne lig,
der stod ved Betlehem.

7. Du soles sol fra Betlehem!
Hav tak og lov og pris
for hvert et glimt fra lysets hjem
og fra dit Paradis!

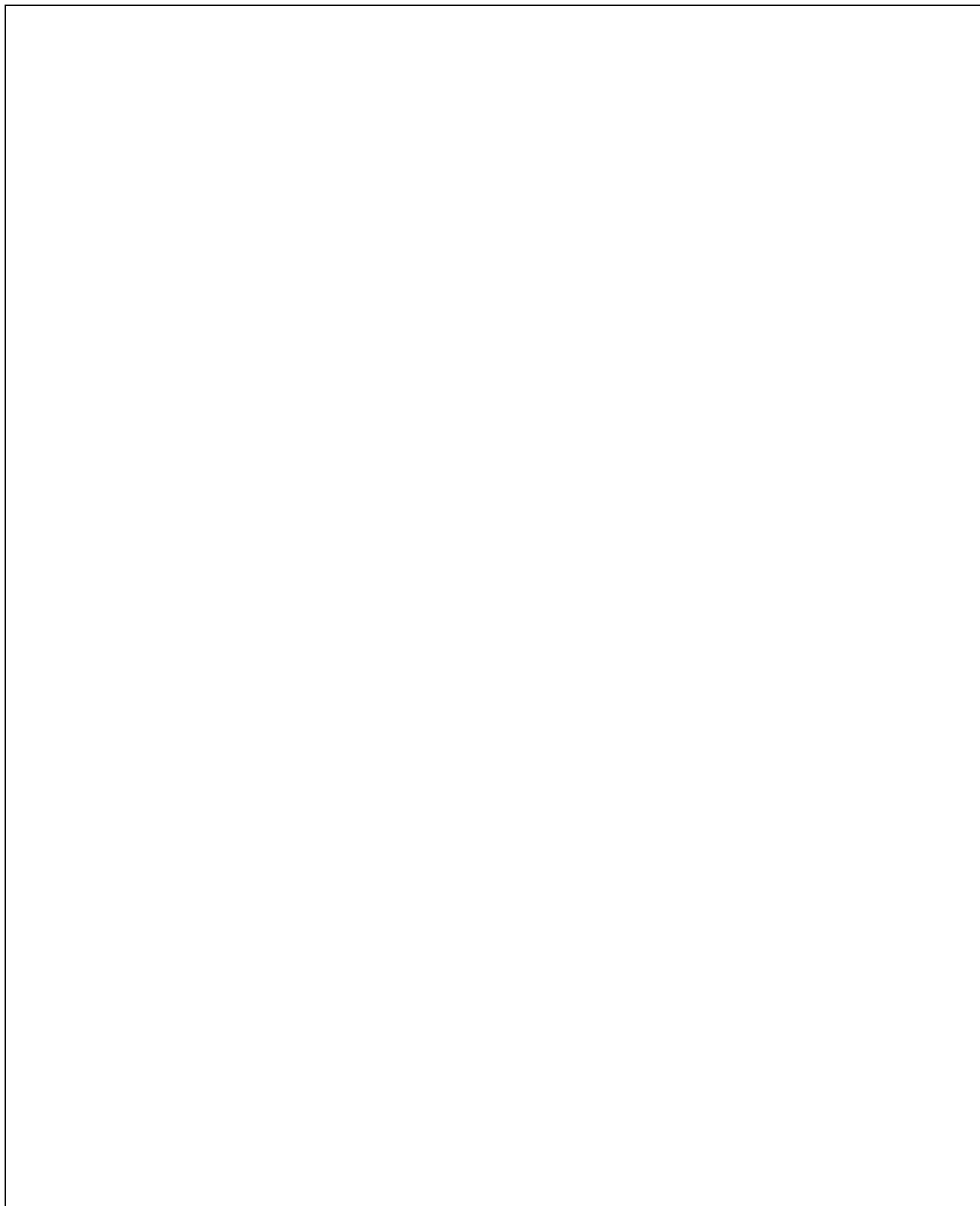
<https://www.dendanskesalmebogonline.dk/salme/>

I østen stiger solen op

Collage

Lav en collage, som viser sangens betydning. Find billedmateriale i blade eller på nettet.

Når du har sat billederne på, kan du evt. skrive ord eller sætninger ovenpå collagen med tusch.

I østen stiger solen op

Refleksion

Du har nu arbejdet med *I østen stiger solen op*.

Hvor mange af de 7 <i>Morgensange for børn</i> kender du – tekst og melodi?	
Hvorfor tror du, at syndefaldet ikke indgår i <i>I østen stiger solen op</i> ?	
I strofe 3 og 4 står ordet <i>os</i> . Hvem er det?	
Hvad synes du om sangen/salmen på en skala fra 1-10, hvor 10 er det bedste?	